

METODOLOGIJA RADA OPERATORA DISTRIBUTIVNOG SISTEMA PRI GUBITKU PRAVA KORIŠĆENJA REZRVNOG SNABDEVANJA

METHODOLOGY OF OPERATION OF A DISTRIBUTION SYSTEM OPERATOR IN THE CASE OF TERMINATION OF LAST RESORT SUPPLY

Branislav RADOVIĆ, Elektro distribucija Srbije d.o.o. Beograd, Srbija¹

Slobodan STOJKOV, Elektro distribucija Srbije d.o.o. Beograd, Srbija²

Dragan SUDŽUM, Elektro distribucija Srbije d.o.o. Beograd, Srbija³

KRATAK SADRŽAJ

U radu se razmatraju i obrađuju aktivnosti koje sprovodi operator distributivnog sistema (u daljem tekstu ODS) u slučajevima kada korisnik sistema izgubi pravo korišćenja rezervnog snabdevanja. Gubitak prava korišćenja usluge rezervnog snabdevanja nastaje usled nepotpisivanja ugovora o rezervnom snabdevanju od strane kupca ili zbog isteka prava na korišćenje usluga rezervnog snabdevanja. U radu su navedene obaveze i dužnosti ODSa i rezervnog snabdevača u vezi sa rezervnim snabdevanjem, sa akcentom na početak i prestanak prava korišćenja rezervnog snabdevanja. U skladu sa aktuelnom organizacijom ODSa celovito su sagledane i precizirane aktivnosti koje se odvijaju na nivou sektora i na novou ogranka ODSa. Predložen je način vođenja, kontrolisnja i sistemskog praćenja odvijanja celokupnog procesa koji započinje prijemom informacije ODSa od rezervnog snabdevača do realizacije obustave ili prestanka postojanja razloga za obustavom. Predložena je tipizacija postupanja ODSa: rezultata provere ispravnosti navoda rezervnog snabdevača, zatim razloga neizvršavanja obustave isporuke i razloga zbog kojih je prestao osnov za realizaciju obustave isporuke. Predložena je konkretna forma vođenja i nadzora celokupnih aktivnosti ODSa koja se primenjuje u Sektoru Novi Sad i ograncima u Vojvodini, a u skladu sa iznetim konceptom rada ODSa.

Iznet je predlog da se postojeća regulativa koja se odnosi na neovlašćenu potrošnju dopuni i precizira za slučaj nedozvoljavanja realizacije obustave od strane korisnika sistema nakon gubitka prava korišćenja usluge rezervnog snabdevanja.

Ključne reči: Operator distributivnog sistema, snabdevač, rezervno snabdevanje, obustva isporuke snabdevanja

ABSTRACT

The paper discusses and processes the actions taken by Distribution System Operator, EPS Distribucija d.o.o. Beograd (henceforth: DSO) in cases the final customer of electricity is not entitled to last resort supply. Such a situation occurs in the case that the final customer fails to conclude the agreement on last resort supply, or in case of termination of the agreement on last resort supply. The paper lists the duties and obligations of the DSO and the last resort supplier, with regards to the last resort supplying, with a focus on the start and termination of it. In accordance with the current structure organization of the DSO, sector - and branch -level activities of the DSO were reviewed and specified in their entirety. A method of management, control, and system tracking of the entire process of suspending electricity supply is put forward, starting with the last resort supplier informing the DSO, and ending with either the suspending electricity supply or determination of the basis for the suspension of electricity supply. A DSO procedure typification is also put forward: of the results of the verification of the reserve supplier's claim, the excuses of non-suspending electricity supply, and the reasons for termination of the basis for the suspending of electricity supply. The paper also presents a concrete form of management and tracking of the totality of the DSO activities in the Sector Novi Sad, as well as the branches of the Sector Novi Sad distribution area. A proposal is put forward, to amend and clarify the existing legislation

---

¹Elektro distribucija Srbije doo, Sektor PTiSG, Bulevar oslobođenja br. 100, Novi Sad, Srbija, mob 0648372050, brislav.radovic@ods.rs.

²Elektro distribucija Srbije doo, Ogranak Elektro distribucija Zrenjanin, Pančevačka br. 46, Zrenjanin, Srbija, slobodan.stojkov@ods.rs

³Elektro distribucija Srbije doo, Sektor PTiSG, Bulevar oslobođenja br. 100, Novi Sad, Srbija, dragan.sudzum@ods.rs

pertaining to unauthorized consumption, to cover the cases of the user disallowing to suspend electricity supply, when the last resort supplying is terminated.

Key words: distribution system operator, supplier, last resort supply, suspend electricity supply

1. UVOD

Ovaj rad razmatra i obrađuje aktivnosti koje sprovodi operator distributivnog sistema (u daljem tekstu ODS) u slučajevima prestanka rezervnog snabdevanja koja nastaju usled nepotpisivanja ugovora o rezervnom snabdevanju od strane kupca ili zbog isteka prava na korišćenje usluge rezervnog snabdevanja. Osnovni zadaci svih učesnika na tržištu električne energije definisani su Zakonom o energetici i podzakonskim aktima. Kod rezervnog snabdevanja ključni učesnici su rezervni snabdevač i ODS. U ODS-u do sada nema pisane procedure ili uputstva koja celovito obrađuju ovu problematiku. Iz tih razloga rad je pisan na osnovu izučavanja zakonske regulative i analize uspostavljenog načina postupanja u Sektoru podrška tržištu i smanjenje gubitaka u Novom Sadu.

Osnovni cilj rada jeste da se celovito sagledaju sve aktivnosti kod prestanka rezervnog snabdevanja, da se preciznije definiše postupanje ODS-a i da se jasno razgraniče nosioca pojedinih aktivnosti.

Rad sadrži pet poglavlja. Prvo poglavlje je uvod i u njemu su navedeni predmet i cilj pisanja ovog rada. Drugo poglavlje "Rezervno snabdevanje i osnovne dužnosti ODS-a vezano za rezervno snabdevanje", detaljnije objašnjava suštinu korišćenja usluge rezervnog snabdevanja sa akcentom na početak i prestanak korišćenja prava na rezervno snabdevanje. U ovom poglavlju su sažeto navodeni osnovni zadaci ODS-a u vezi rezervnog snabdevanja kako bi se u narednom poglavlju lakše razumelo i pratili svi detalji i aktivnosti koje se sprovode u ODS-u. Treće poglavlje "Postupanje ODS-a pri prestanku rezervnog snabdevanja" je težište rada i u njemu se detaljno opisuje postupanje ODS-a kako na nivou u sektoru tako i na nivou ogranka. U ovom poglavlju je predložen način sistemskog praćenja odvijanja celokupnog procesa koji se sprovodi u ODS-u. Na osnovu analize zakonske regulative i kritičkog sagledavanja procesa predložene su i konkretna forma praćenja celokupnih aktivnosti ODS-a i izveštaja. U okviru ovog poglavlja navedene su i aktivnosti koje se sprovode ukoliko obustava ne može da se izvrši.

U zaključku je navedeno da ovaj rad ima i svoju praktičnu upotrebljivost. Ona se ogleda u tome da rad daje doprinos da se preciziraju aktivnosti ODS-a i uredi postupanje ODS-a u vezi prestanka rezervnog snabdevanja. Posebno je značajno što je predložena forma celovitog praćenja aktivnosti ODS-a koja omogućuje da se proces lakše vodi i nadzire u nadležnim organizacionim celinama ODS-a. U petom poglavlju je navedena korišćena literatura. U šestom poglavlju su prezentovani prilozi koji su navedeni u radu.

2. REZERVNO SNABDEVANJE I OSNOVNE DUŽNOSTI ODS-a VEZANO ZA REZERVNO SNABDEVANJE

Otvaranje tržišta električne energije podrazumeva pravo svakog krajnjeg kupca električne energije da slobodno bira svog snabdevača na tržištu električne energije. Rezervno snabdevanje je posledica otvaranja tržišta i omogućuje kupcima da koriste uslugu rezervnog snabdevanja kada ne uspeju blagovremeno da nađu tržišnog snabdevača ili kada njihov snabdevač izgubi pravo da obavlja snabdevanje.

Vlada Republike Srbije u postupku javnog tendera određuje snabdevača koji će obavljati rezervno snabdevanje. Do sada je rezervni snabdevač uvek bila JP Elektroprivreda Srbije.

Zakonom /1/ je definisano da „pravo na rezervno snabdevanje ima krajnji kupac električne energije koji nema pravo na garantovano snabdevanje, u skladu sa odredbama ovog zakona, u slučaju:

- stečaja ili likvidacije snabdevača koji ga je do tada snabdevao;
- prestanka ili oduzimanja licence snabdevaču koji ga je do tada snabdevao;
- da nije našao novog snabdevača nakon prestanka ugovora o snabdevanju sa prethodnim, osim ako je prestanak ugovora posledica neizvršavanja obaveza plaćanja kupca;

➤ da nije našao novog snabdevača nakon prestanka ugovora o snabdevanju sa prethodnim, a pripada kategoriji kupaca kojima se ne može obustaviti isporuka električne energije u slučaju neizvršavanja obaveza, u skladu sa ovim zakonom.⁴.

Treba istaći da se prelazak na rezervno snabdevanje sprovodi bez zahteva krajnjeg kupca tj po „sili zakona“. Rezervno snabdevanje počinje prestankom ugovora o snabdevanju sa ranijim snabdevačem. Rezervni snabdevač snabdeva krajnjeg kupca po ugovoru o potpunom snabdevanju i dužan je da ugovor dostavi, u pismenoj formi, krajnjem kupcu u roku od osam dana od dana početka rezervnog snabdevanja. Rezervno snabdevanje može neprekidno trajati najduže 60 dana.

U praksi prestanak rezervnog snabdevanja nastaje najčešće iz razloga:

- promenom snabdevača koja se obavlja po Pravilima o promeni snabdevača /3/
- obustave isporuke električne energije usled
  - ✓ nepotpisivanja ponuđenog ugovora o rezervnom snabdevanju od strane kupca
  - ✓ isteka rezervnog snabdevanja u trajanju od 60 dana .

Druge situacije koje mogu nastupiti kao što su prestanak rezervnog snabdevanja zbog promene vlasništva ili zbog privremene obustave na zahtev kupca , znatno se ređe događaju. Oni se u praksi pojavljuju kao pojedinačni slučajevi i s obzirom da nakon nastale promene nema osnova da se obustav realizuje.

Zakonom su definisane odgovornosti i dužnosti ODS-a. U kontekstu teme rada treba posebno navesti da je ODS dužan da održava ažurnu bazu podataka o krajnjim kupcima (korisnicima sistema) i njihovim snabdevačima za sva mesta isporuke električne energije i da obezbedi, verifikuje i dostavlja podatke snabdevačima o potrošnji električne energije za njihove kupce radi obračuna. Drugim rečima ODS je odgovoran za sprovođenje promene snabdevača i vođenje ažurne baze podataka o pripadnosti kupaca snabdevača, pa je time odgovoran i za vođenje evidencije o kupcima koji pređu na rezervno snabdevanje. Na osnovu člana 192 Zakona /1/, ODS na osnovu dobijenih informacija od snabdevača o prestanku ugovora o snabdevanju (zbog raskida ili isteka ugovora) ili prestanku prava na garantovano snabdevanje utvrđuje ispunjenost uslova iz zakona koji daju pravo kupcu da koristi uslugu rezervnog snabdevanja. To praktično znači da ODS kupca koji je ispunio uslove iz Zakona, prevodi na rezervno snabdevanje, sprovodi promenu snabdevača po „sili zakona“ i kupca prevodi na rezervno snabdevanje po automatizmu.

U periodu rezervnog snabdevanja ODS rezervnom snabdevaču, kao i svim drugim snabdevačima verifikuje i dostavlja podatke o očitanim stanja mernih mesta za kupce koje on snabdeva i u skladu sa tim obračunava pristup ako je potpuno snabdevanje.

U slučaju da kupac koji je na rezervnom snabdevanju nađe novog komercijalnog snabdevača, ODS sprovodi promenu snabdevača i to sa rezervnog na komercijalno snabdevanje. Postupak se sprovodi u skladu sa Zakonom o energetici /1/ i Pravilima o promeni snabdevača /3/.

U slučaju da kupac ne potpiše ugovor o rezervnom snabdevanju ili da mu istekne rezervno snabdevanje tada prestaje rezervno snabdevanje. To ima za posledicu da ODS nakon dobijenog obaveštenja od rezervnog snabdevača sprovodi obustavu električne energije u skladu sa čl.192 zakona /1/ koji glasi: „Ako krajnji kupac ne zaključi ugovor iz stava 6. ovog člana u roku od osam dana od dana prijema ugovora, operator sistema je dužan da mu na zahtev rezervnog snabdevača obustavi isporuku električne energije, a krajnji kupac je dužan da plati preuzetu električnu energiju.

Ako krajnji kupac po isteku rezervnog snabdevanja nije našao novog snabdevača, operator sistema je dužan da mu obustavi isporuku električne energije.“

Težište ovog rada jeste postupanje ODS-a kada dobije obaveštenje rezervnog snabdevača da kupac nije potpisao ugovor o rezervnom snabdevanju ili da mu je isteklo rezervno snabdevanje.

3.POSTUPANJE ODS-a PRI PRESTANKU REZERVNOG SNABDEVANJA

U skladu sa organizacijom ODS navešće se postupanje na nivou sektora i na nivou ogranka pri prestanku rezervnog snabdevanja.

---

⁴Zakon o energetici (Sl.gl. RS 145/2014 od 29.12.2014.), Član 192

3.1. Postupanje u sektoru

Rezervni snabdevač obaveštava dopisom Sektor ODS o prestanku ili isteku rezervnog snabdevanja sa spiskom mernih mesta. Po prijemu dopisa odgovorno lice u Sektoru prvo proverava formalne elemente dopisa i zatim utvrđuje razlog daljnijeg postupanja ODS-a da li je nepotpisivanje ponuđenog ugovora o rezervnom snabdevanju ili se radi o isteku rezervnog snabdevanja.

Nakon toga se sprovodi provera tačnosti navoda rezervnog snabdevača.

Analizom dosadašnjeg načina rada, zatim stečenog iskustva, analiza mogućih situacija koje se pojavljuju u praksi, predložena je celovita Forma postupanja ODS-a pri prestanku rezervnog snabdevanja, čiji je sadržaj prezentovan u Prilogu br. 1. Predložena forma ima višestruku primenu tako da omogućava celovito vođenje i praćenje aktivnosti koje se odvijaju prilikom postupanja ODS-a pri prestanku rezervnog snabdevanja, počev od prijema dopisa rezervnog snabdevača do formiranja završnog izveštaja postupanja ODS-a.

U skladu sa predloženom Formom postupanja ODS-a evidentiraju se elementi iz dopisa i spiska mernih mesta koji omogućuju kasniju lakšu pretragu kako po broju dopisa tako i po mernom mestu. Navode se i rezultati provere tačnosti statusa mernih mesta navedenih u dopisu.

Kod ove provere od posebne važnosti za dalje postupanje, je provera tačnosti statusa mernog mesta, iz tih razloga potrebno je precizno definisati značenje tačnosti statusa mernog mesta u kontekstu ovog rada i postupanja ODS-a pri isteku rezervnog snabdevanja. U kontekstu ovog rada tačan status mernog mesta jeste da se merno mesto nalazi na rezervnom snabdevanju da je aktivno.

U okviru ovih provera sprovodi se i provera da li je započet postupak promene snabdevača koje se vode preko direkcije ODS-a i sektora, za neko od mernih mesta sa spiska rezervnog snabdevača. U slučaju da je postupak promene započet, to znači, ako se promena sprovede onda nema osnova za obustavu a ako se promena ne sprovede onda se pristupa realizaciji obustave.

Sledeća aktivnost u sektoru je da se merna mesta grupišu u dve grupe. Prvu grupu čine merna mesta za koja su podaci u obaveštenju i u bazi ODS-a o kupcu tačni, u smislu tačnosti statusa. Druga grupa mernih mesta su ona za koje je utvrđeno da status nije tačan i da zbog toga nema osnova za realizaciju obustave. To su ona merna mesta koja su navedena u dopisu rezervnog snabdevača a proverom nije prihvaćena tačnost navoda u dopisu rezervnog snabdevača iz jednog od razloga koji su navedeni kao atributi neprihvatanja. Standardizovani atributu neprihvatanja tačnosti statusa prezentovani u tabeli 1.

TABELA 1: STANDARDIZOVANI RAZLOZI NEPRIHVATANJA TAČNOSTI NAVODA REZERVNOG SNABDEVAČA

R. br	RAZLOG NEPRIHVATANJA TAČNOSTI NAVODA IZ DOPISA
1	ne postoji ed broj
2	otkazano merno mesto
3	merno mesto u privremnoj obustavi
4	merno mesto u obustavi bez snabdevača
5	promenjen korisnik sistema
6	merno mesto pripada drugom snabdevaču

Za merna mesta za koje nema osnova za realizaciju obustave tj. za merna mesta za koje je utvrđeno da su navodi rezervnog snabdevača netačni po pitanju statusa, Sektor obaveštava rezervnog snabdevača o razlozima netačnosti, eventualno dostave dodatnih informacija vezano za merno mesto i naknadnog izjašnjenja rezervnog snabdevača. Informacija o datumu slanja obaveštenja rezervnom snabdevaču o mernim mestima za koje nije tačan status mernih mesta, navode se u Formi postupanja ODS-a .

Za merna mesta za koja je utvrđeno da je status tačan po dopisu rezervnog snabdevača i koja treba obustaviti, navodi se u u formi postupnja ODS-a sa datumom slanja dopisa mejla (e-mail) ogranku sa spiskom mernih mesta i datumom obustave - kod isteka rezervnog snabdevanja ili krajnji datum do kada treba izvršiti obustavu-kod nepotpisivanja ugovora.

U skladu sa navedenim principima grupisanja mernih mesta, podaci o mernim mestima se organizuju za svaki ogranak na posebnom listu i to tako da su merna mesta grupisana u dve tabele jedna u kojoj su merna mesta koja ima osnova za dalje postupanje ODS-a odnosno realizaciju obustave i druga u kojoj su navedena merna mesta za koje nepostoji zakonski osnov za obustavu.

Zaduženo lice u Sektoru u obavezi je da proveri da su sva merna mesta obuhvaćena, ispravnost grupisanja mernih mesta po ograncima, ispravnost grupisanja mernih mesta za koje ima osnova za realizaciju obustave po obaveštenju rezervnog snabdevača i grupisanja mernih mesta za koja nema osnova za obustavu. Nakon izvršenih provera svih podataka, sačinjava predlog teksta dopisa mejla (e-mail) koji će nadležni u sektoru uputiti ograncima, sa podacima o mernim mestima organizovanim za svaki ogranak na posebnom listu koji su grupisani u knjizi koja se odnosi na konkretan dopis rezervnog snabdevača. Nakon upućivanja dopisa putem mejla (e-mail) ogranku na dalje postupanje, u formi postupanja navodi se datum slanja dopisa. Istovremeno zaduženo lice sačinjava i predlog teksta mejla (e-mail) rezervnom snabdevaču sa spiskom mernih mesta za koja nema zakonskog osnova za realizaciju obustave i dostavlja nadležnim u sektoru. Nakon slanja mejla (e-mail) rezervnom snabdevaču, u formi se unosi datum slanja mejla (e-mail).

3.2. Postupanje u ogranku

Služba OdSa u ogranku nakon dobijanja spiska svih mernih mesta u nadležnosti ogranka, vrši samostalno proveru navoda dopisa rezervnog snabdevača odnosno tačnost stusa mernog mesta, na isti način kako je rađeno u sektoru. Ovo iz razloga što se promena snabdevača za određen broj kupaca u celosti samostalno sprovodi u ogranku i za koju sektor nema uvida dok se promena u celosti ne sprovede i ne evidentira u bazi za tzv. male kupce. Drugi razlog je što se u praksi još uvek dešava da EPS kao komercijalni snabdevač direktno obaveštava ogranak o promenama iz ugovora sa kupcima, što ima uticaj na status mernog mesta. Treći bitan razlog, koji je takođe uočen, jeste da se promene u bazi ne sprovedu trenutno tako da nije obezbeđena trenutna ažurnost na osnovu koje sektor može da utvrdi tačnost navoda iz dopisa rezervnog snabdevača.

Za merna mesta za koja ogranak utvrdi da podaci i status nisu u saglasnosti sa podacima dobijenih iz sektora, ogranak ažurira bazu podataka, u skladu sa tim navodi razlike i uzrok razlika, i obaveštava sektor putem Forme za postupanje s tim da red za to merno mesto radi uočljivosti požuti.

Sektor nakon dobijene ažurne informacije o nesaglasnosti od ogranka o istom obaveštava rezervno snabdevanje i to evidentira u formi za postupanje. Kod tih mernih mesta pored datum kada je dopis poslat ogranku postoji i noviji datum kada je rezervni snabdevač obavešten o netačnosti statusa. Na osnovu toga, jasno se uočava za koja je merna mesta Sektor a za koje je ogranak nakandno utvrdio da je status mernog mesta netačan u obaveštenju rezervnog snabdevača.

Za merna mesta za koje je i nakon provere u ogranku utvrđeno da je status mernog mesta tačan i da postoji zakonski osnov da se obustava realizuje, ogranak dostavlja sektoru tehnički poslova EPS-a nalog za realizaciju usluge obustave električne energije u skladu sa SLA ugovorom (ugovor o pružanju usluga) između ODS i EPS.

Tehnički centar u skladu sa SLA ugovorom i u skladu sa propisima sprovodi aktivnosti obustave. U slučaju da obustava nije izvršena tehnički centar takođe obaveštava ogranak da obustava nije izvršena i razlozima neizvršavanja obustave. Ogranak na bazi izveštaja tehničkog centra o realizovanim i nerealizovanim obustavama formira izveštaj u skladu sa dobijenim dopisom Sektora i Forme postupanja ODS-a.

Praksa i sadašnji stepen razvoja tržišta je pokazala da u većini slučajeva prilikom vođenja ovog procesa nije potrebno da se navode stanja mernog uređaja pri obustavi i komentar obustve. Ova polja su predviđena eventualno za razvijeniju fazu tržišta a prikazana su radi uopštenosti i sveobuhvatnosti predloženog koncepta postupanja ODS-a.

U slučaju da obustava nije izvršena obavezno se navodi da obustava nije izvršena sa NE i razlozi zašto obustava nije izvršena.

Na osnovu iskustva radi standardizacije razloga i daljnih aktivnosti zavisno od razloga neizvršenja obustave predloženo je da se izvrši tipizacija razloga neizvršenja obustava. U formi je predviđeno da se navede i komentar neizvršenja u slučaju potrebe i posebnim slučajevima kada je potrebno dati detaljnije objašnjenje i opise. Najčešći razlozi neizvršene obustave koji se navode u formi su prezentovani u tabeli 2 .

Nadležno lice u ogranku ODS-a formira izveštaj za sva merna mesta, vrši kontrolu celog izveštaja, po potrebi vrši uvid u bazu ili traži dodatne informacije i izveštaje od Tehničkog centra. Kada je izveštaj kompletiran i izkontrolisan, odgovorno lice u ogranku navodi ime i datum formiranja i kontrole izveštaja. Tako formiran izveštaj ogranka prvo se dostavlja nadležnim u ogranku na razmatranje, nakon čega se izveštaj dostavlja Sektoru.

TABELA 2: STANDARDIZOVANI RAZLOZI NEREALIZACIJE OBUSTAVE ISPORUKE

R. br	RAZLOG NEREALIZOVANE OBUSTAVE ISPORUKE ELKTRIČNE ENRGIJE
1	potpisan ugovor na rezervnom snabdevanju
2	potpisan komercijalni ugovor
3	promenjen korisnik sistema
4	privremena mera suda
5	tehnički razlozi - subpotrošnja
6	nedostupan
7	ne dozvoljava
8	nije blagovremno dostavljen izveštaj
9	ostalo – detaljnije navesti razlog

3.3. Postupanje sektora nakon izveštavanja ogranka

Nadležno lice u Sektoru nakon dobijanja izveštaja svih ogranka kontroliše dobijene izveštaje, formira jedinstveni izveštaj za ceo sektor i sprovodi analizu izveštaja. U slučaju potrebe može inicirati od nadležnih u sektoru da se izveštaj dokompletira ili zatraži dodatne informacije od ogranka za pojedina merna mesta radi razjašnjenja. Nakon formiranja jedinstvenog izveštaja za ceo Sektor, vrši se detaljna analiza postupnja za svako merno mesto.

U skladu sa tim nadležno lice u sektoru na osnovu analize dobijenih izveštaja koja obuhvata utvrđivanje da li je obustva izvršena, i u slučaju da nije, utvrđivanje konkretnog razloga zašto nije izvršena.

Treba istaći da ukoliko ogranak ne dostavi izveštaj ili pak dostavi izveštaj u kome za konkretno merno mesto nije ništa navedeno u smislu postupanja, onda se za takvo merno mesto navodi da nije dostavljen izveštaj i za to merno mesto nije prestao osnov za obustavu električne energije.

Nadležno lice u sektoru formira jedinstven izveštaj o realizaciji obustava koji obuhvata sva merna mesta i poseban izveštaj mernih mesta za koja nije prestao osnov za obustavu električne energije. Za oba izveštaja primenjuje se ista forma samo se odgovarajuće šifre i tekst unosi u odgovarajuće kolone.

Nadležno lice u Sektoru vrši i potrebne provere da je izveštaj za sektor kompletiran i izkontrolisan. U slučaju da neki ogranak nije blagovremno dostavio izveštaj, nadležno lice inicira urgenciju za dostavu podataka. Tako kompletiran i formiran izveštaj o postupanju svih ogranka dostavlja se nadležnim u sektoru na razmatranje. Nakon toga se izveštaj sa svim mernim mestima i poseban izveštaj za merna mesta za koje nije prestao osnov za obustavu do momenta slanja izveštaja, dostavlja ograncima.

Nakon dobijanja izveštaja vezano za postupanje ODS-a po dobijanju obaveštenja rezervnog snabdevača o prestanku rezervnog snabdevanja, ogranak je u obavezi da preduzme odgovarajuće mere prema svim mernim mestima koja su navedena da za njih nije prestao osnov za obustavu.

3.4. Postupanje ogranka i sektora nakon analize izveštaja

Ogranak je u obavezi da razmotri dobijene izveštaje, a sa posebnom pažnjom izveštaj za merna mesta za koje nije prestao osnov za obustavu. U slučaju da su u međuvremenu do dobijanja izveštaja o realizaciji obustava i mernim mestima za koje nije prestao osnov za obustavu, nastale promene, ogranak je u obavezi da o tome obavesti sektor. Sektor u skladu sa tim vrši ažuriranje novonastalih promena u Formi postupanja.

Ogranak nakon dobijanja izveštaja od sektora o mernim mestima za koje nije prestao osnov za obustavu je u obavezi da izvrši obustavu ili da pokrene odgovarajuće inicijative za ona merna mesta kod kojih obustava nije mogla da se realizuje. Pokrenute inicijative za merna mesta za koje nije prestao osnov za obustavu ogranak navodi u Formi postupanja ODS-a.

Treba ukazati na posebnu situaciju kada je kupcu istekao ugovor o rezervnom snabdevanju, pri čemu predhodno nije našao snabdevača, a on ne dozvoljava realizaciju obustave. Činjenica je da u tom periodu kupac odnosno korisnik sistema električnu energiju troši nelegalno. Time čini štetu ODSu, zbog povećanja gubitaka električne energije i povećanog troška pristupa prenosnom sistemu. Ovakav slučaj nije obuhvaćen kriterijumima kojima je u Uredbi o uslovima isporuke i snabdevanja električnom energijom /2/ bliže definisana „neovlašćena“ potrošnja. Samim tim nigde nisu jasno precizirani parametri (energetski elementi i cena) za obračun nanete štete ODS-u.

Činjenia je da se ta enrgija obezbeđuje iz balansnog mehanizma kao i da se isporučena energija egzaktno može utvrdi je je izmerena, ako nema drugih neispravnosti na mernom mestu. Ovakav slučaj treba pravno detaljno razmotriti i logično se nameće da izmenam i dopunama propisa, definisati da se opisani slučaj kvalifikuje kao vid „neovlašćene“ potrošnje u pravnoj regulativi.

Kada ogranak obustavi ili preduzme odgovarajuće mere prema mernim mestima za koje nije prestao osnov za obustavu električne energije, obaveštava sektor o realizovanoj obustavi ili o preduzetim merama putem pravne službe ili tehničkih službi da se reši. Sektor ažurira izveštaj nakon dobijanja istog od ogranka.

Nakon realizovane obustave rezervni snabdevač se obaveštava o završenim stanjima brojila po uspostavljenom postupku razmene podataka za takve slučajeve. Postojeća praksa je da se to radi putem datoteka koje su predviđene za dostavu o stanjima na mernim uređajima i potrošnji za merna mesta koja su na rezervnom snabdevanju.

Daljne aktivnosti u sektoru i ogranku su usmerene na sistemsko praćenje i kontrolisanje obustavljenih mernih mesta bez snabdevača.

4. ZAKLJUČAK

Tema rada je postupanje ODS-a u slučajevima prestanka rezervnog snabdevanja. Pri obradi teme izvršena je analiza postojećeg načina postupanja u Sektoru Novi Sad sa detaljnim sagledavanjem načina komunikacije među učesnicima i forme izveštavanja pri postupanju pojedinih učesnika.

Tema je, pored analize postojeće prakse, zahtevala i detaljno razmatranje zakonske regulative. Zbog toga je razmatrano rezervno snabdevanje sa akcentom na početak i prestanak korišćenja usluge rezervnog snabdevanja sa isticanjem obaveza ODS-a pri tome.

U radu, u poglavlju 3, koje je težište rada, detaljno su navedene aktivnosti ODS-a pri prestanku rezervnog snabdevanja. Razgraničene su i precizirane pojedine aktivnosti, naveden je redosled aktivnosti koje se obavljaju u Sektoru i koje se obavljaju u ogranku. Predloženo je postupanje tako da se u svakoj fazi aktivnosti ima jasan uvid u realizovane aktivnosti kao i naredne aktivnosti koje treba realizovati.

U radu je predložena standardizacija razloga neprihvatanja tačnosti navoda rezervnog snabdevača u dopisu I standardizacija razloga eventualno neizvršene obustve. Predložena je Forma praćenja postupanja ODS-a pri prestanku rezervnog snabdevanja od prijema dopisa rezervnog snabdevača do konačne realizacije obustave.

Predložena forma omogućava:

- celovito vođenje i praćenje svih aktivnosti u vezi prestanka rezervnog snabdevanja
- standardizaciju razloga netačnosti statusa mernog mesta po obaveštenju rezervnog snabdevača
- jasno razgraničenje aktivnosti koja se sprovode u sektoru i u ogranku ODS-a
- standardizaciju razloga zbog čega obustava nije izvršena i razvrstavanje mernih mesta kod kojih je obustava izvršena ili nema osnova za realizaciju obustave i kod kojih nije prestao osnov za obustavu
- da se sistematski isprati postupnje za merna mesta kod kojih obustava prvobitno nije izvršena
- navedeni su daljne aktivnosti ogranka i sektora za slučajeve kada prvobitan pokušaj obustave nije realizovan.

U radu je poznato i ukazana je potreba da se pravna regulativa dopuni tako da se pored postojećih slučajeva neovlašćene potrošnje obuhvati kao vid neovlašćene potrošnje slučaj kada kupcu istekne rezervno snabdevanje a ODSu ne dozvoljava da relaizuje obustavu isporuke električne enrgije. Ova dopuna propisa omogućiće ODSu da isporučenu energiju od momenta isteka ugovora na rezervnom snbdevanju do relaizacije obustave tretira i obračuna kao neovlašćenu potrošnju.

Rad ima praktičnu upotrebljivost jer predložena forma celovitog praćenja aktivnosti ODS-a pri prestanku rezervnog snabdevanja omogućuje da se nakon kritičkog sagledavanja iznetih predloga u radu, eventualnih izmena i poboljšanja, vođenje i nadzor aktivnosti formalizuje i primenjuje u svim službama ODS-a.

5. LITERATURA

1. Zakon o energetici Republike Srbije, Službeni glasnik RS, br.145/2014, od 2014 godine.
2. Uredba o uslovima isporuke i snabdevanja električnom energijom, Službeni glasnik RS, br 63/2013
3. Pravila o promeni snabdevača, Službeni glasnik RS, br 65/2015 i 10/2010, interno prečišćen tekst, Agencija za energetiku Republike Srbije, 2017.
4. Pravila o radu distributivnog sistema električne energije, "EPS Distribucija", Beograd 01.08.2017.
5. Radović B. i Stojkov S. "Analiza rada pri postupku promeni snabdevača i predlog za poboljšanje", Kopaonik, CIRED 2018.
6. Jeremić Z. i dr, „ Rezervno snabdevanje kao posledica otvaranja tržišta električne energije u Republici Srbiji, u periodu 2014-2017. godina“, Kopaonik, CIRED 2018.
7. Milošević N, Katić N, "Iskustva sa snabdevanjem potrošača pri otvaranju tržišta električne energije u Srbiji“, Vrnjačka Banja, CIRED 2016.
8. Sudžum Dragan, "Postupanje operatora distributivnog sistema pri prestanku rezervnog snabdevanja“, Pripravnički rad, „EPS Distribucija“ doo Beograd, Sektor PTiSG Novi Sad , 2019 Novi Sad
9. www.aers.rs – sajt Agencija za energetiku Republike Srbije
10. www.eps.rs – sajt JP „Elektroprivreda Srbije“ Beograd
11. www.epsdistribucija.rs – sajt „EPS Distribucija“ doo Beograd

6. PRILOG

Sadržaj priloga:

Prilog br.1 – Predlog Forme praćenja postupanja ODS-a pri prestanku rezervnog snabdevanja

